

rad le po nemško „unterholta“, po slovensko ga je sram, — se ve, da „purgelmajster“ biti je vse kaj drugega ko župan! Toraj slovenski župani! veste kaj vam povem, ne sramujte se svojega domačega jezika, ki je častitljiv brat drugih slovanskih jezikov, ki jih govori največi del svetá; zedinite se, in pišite vsi po slovensko, nemške spise pa bacnite na stran, da se vam v kancelijah ne bo móglo reči: kaj, samo za enega ali dva bomo po slovensko pisali? Kaj bomo imeli §. 19. res samo na papirji? Ne bodite, kakor je bil tisti leni hlapec, ki mu je bil Bog talent dal, pa ga je v zemljo zakopal, ampak delajmo ž njim vsak po svoji moči, da pridobičkamo zraven še drugega. — Ne morem si pa kaj, da ne bi tudi tistih gospodov enmalo okregal, ki se štejejo za Slovence, a vendar tako radi in brez potrebe kramljajo nemško.

Dostavek vredništva. Vse od konca do kraja, česar potrebuje župan za opravilstva svoja, je že natisnjeno v slovenskem jeziku, a to ne v majhni knjižici, ampak v jako obširni. Prva knjižica obsega občinsko postavo in jo razlaga obširno in prav po domače, z vsemi potrebnimi prilogami; veljá 30 krajc. Zraven te so natisnjene najpotrebniše bukve, ktere mora imeti županstvo, namreč: 1) Postava, kako je poljá varovati. 2) Poselski red. 3) Obrtnijska postava. 4) Gasilni red. 5) Domovinska postava. 6) Postava, s kakimi stroški je zidati in trditi cerkve in farovže. 7) Postava za skladne ceste. 8) Postava, ki uči, v katero vrsto se ima ktera cesta šteti. 9) Gozdna postava. 10) Trgovska postava. 11) Postava za kóšarje, to je za kramarijo po hišah raznašano. 12) Kazenski zakon. 13) Red kazenske pravde. 14) Deželni red in volilni red deželnega zbora. 15) Postava za ogledovanje mesá in klavne živine. 16) Postava o pravici združevati se (napravljati društva). 17) Postava o pravici napravljati shode. — Knjiga, ki obsega teh 17 postav v lahko razumljivi slovenski besedi, šteje 40 pól in veljá le 1 gold. — Dalje se natisnjeni dobé sledeči formulari za spise županijske: Imenik občánov. — Volilni list. — Glasoválni list. — Nasprotni list. — Županijski zapisnik. — Vročilna knjiga. — Dnevnik o rečéh, ki gredó na pošto. — Dnevnik o rečéh, ki so prišle s pošte. — Poziv. — Zapisnik o dovolitvi godbe. — Dovolitve godbe s plesom. — Zapisnik o ženitovanjskih zglasilih. — Ženitovanjsko zglasilo. — Domovinski list. — Zapisnik o domovinskih listih. — Poravnavalni zapisnik. — Poziv k poravnavam. — Blagajničen dnevnik. — Okrožnica osobam, skrbečim za javni red. — Terjalnica. — Davčna knjižica. — Jetniški zapisnik. — Oznanilo, po katerem se odborniki sklicujejo k sejam. — Čisti list (blanket) za prevdarek občinskih stroškov. — Razdelni imenik. — Izkazek, koliko je še terjati na občinskih prikladih. — Razglas dražbe. — Občinskemu služabniku naročilo, naj gré rubit. — Poročilo o dražbi. — Zapisnik kaznovancev zarad gozdnega prestopka. — Kaznovalna zapisnica v političnih prestopih. — List za inventar. — List za letni račun. — Poselske bukvice. — Bukvice rokodelskih pomagačev. — Bukvice za kóšarje ali kramarje, ki po hišah raznašajo kramo. — Spričala, da ne morejo za svojo bolezen stroškov plačati tisti ubožci, kteri so bili v bólnici. — Dopisi o zneskih, kteri se plačajo oskrbnístvu farne ubožne blagajnice.

Vse to se dobí v Egerčini tiskarnici v Ljubljani na prodaj. Če ima župan vse to v svoji pisarnici, česar mu ni treba kupiti za svoj denar, ampak z denarjem občinskim, oskrbljen je z vsem, česar potrebuje v vseh zadevah županijskih, in kar mu noben časnik dati ne more, ker časniki ne ponatiskujejo starejih postav. Ako župan poleg tega še ima „Novice“, ki vsako novo postavo ali celo razglasijo ali v posnetku, in še kak

drug slovensk časnik, oskrbljen je popolnoma z vsem česar potrebuje župan.

Na pričujoči Vaš dopis „Novicam“, ki se pritoži, da župani nimajo potrebnih pripomočkov, pa smo dali v tiskarnici Egerčini poprašati: koliko županov si je gori naštete knjige kupilo? in žalibog! izvedeli smo, da komaj 20 — čujte 20! — in vendar samo na Kranjskem je čez 300 županij. Ni tedaj o tem napake, da ne bi imeli, česar potrebujemo; imamo, imamo že — al poiskati si je treba in poslužiti si tega.

Najimenitniša slovenska národna pesem mitičnega zadržaja.

Spisal Davorin Trstenjak.

Slovenskih národnih pesem, v katerih bi pozvanjali mitični spomini, imamo malo, temveč pa národnih pripovedek, — ali kedaj bodemo našli na slovenskem Štírskem, Koroškem in Kranjskem možá, ki bi ta zaklad tako srečno vzdignil, kakor ga je naš slavni M. Valjavec na Medjimurskem in Hrvaškem?! V národnih pesmah „o Trdoglavu, sv. Jurju rešečem sv. Marjeto“, še so se ohranili mitični življi, in poskusil sem jih že razložiti, vendar najimenitniša je, ki se je našla v zapuščini prezgoda umrlega preslavnega pesnika jugoslovanskega Stanko Vraza, katero je g. Kočevár v „Glasniku“ (XI. 201. 2.) razglasil. Hočemo, kolikor nam prostor tega lista dopušča, to prevažno pesem komentovati od strofe do strofe.

Oj svetel, svetel grad stoji,
Pred gradam so lipe tri,
Pred gradam so lipe tri,
Pod lipam zbor čestit sedi:
V sredi svetli gospodar,
V sredi svetli gospodar!
Rožic zvit prime v roke,
In piska, — tresejo se gore.

Pod svitlim gradom se ima razumeti — visoko svitlo nebo, nebeški grad; — vsi miti arjanskega plemena so si visoko svetlo nebo mislili kot grad — ali kot zlato goro, kot stekleno goro, na kateri stoji svitli grad. Lipa je simbol drevesa sveta z onim pomenom, ki ga ima Ačváttha (sveto figovo drevo) pri Indih, in jesen pri germanskih Škandinavih. Svitli gospodar je vladalec nebeškega sveta bodi-si: Dažbog, Svarog ali Perun. Čestiti zbor so bogovi nebesnih prikazen — svitlobe, vedrine, mirnih in gromonosnih oblakov; ta stoluje nad deveto deželo v znamenje, da so si starodavni Slaveni devet nebeških prostorov mislili. Ta svitli gospodar zapiska v zvit rožič. Rog ni samo v starih milih simbol obilnosti, temoč tudi glasilo groma, zato ga najdemo pri grškem Zeusu in germanskem Tôru. V naši pesmi poznamenuje grom, ker po gromu „tresejo se gore“, toraj je svetli gospodar vladalec nad gromom in bliskom.

Prvič zapiska, zaroži
Prv' služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet godí?
Povej nam zdaj služabnik ti!
„Jez pridem iz prve dežele,
V nji vesel' dobri ludje
V celem svetam v mir' živé.“

Prva dežela je tedaj nebeški prostor od zemlje do oblakov, v tem ni boja nebeških elementov, nego mirno vladanje vozduha.

Drugič piska, zaroži
Drug služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Nam razloži sluga ti!

„Jaz pridem iz druge dežele
Ker Polkonji so domá,
Za vojske navajeni,
Kot blisk so urni in strašni
Pesoglave uganjajo,
Ki nič človeškega ne vedô.“

Druga dežela je svet oblakov, tam je domovina polkonjev. Polkonji so tudi znani v ruski mitologiji, in se vjemajo z grškimi Kentauri po vseh kritičnih basnoslovcih spoznani kot: „Wolkendämonen, die mit ihren Feuerbränden, Felsstücken und der ganzen sonstigen Einkleidung als eine der rohesten Auffassungen des Gewitters anzusehen sind“. Po grških mitih je bil Kentaur, odzdolej človek, odz gorej konj. Slovanske basni ga predstavljajo na robe; po teh ni Kentaur človek konj, marveč konj človek. Imé sta Welcker in Kuhn dobro razložila v „Luftstachler“ od: *κέντρον*, stacheln, in: *αἶψα*. Koreniko kent v pomenu „stacheln“ so gotovo tudi Sloveni poznali, kajti pri njih cvetlica Rittersporn se veli: centrih ali centrig. Imamo po Slovenskem še obilo imen: Centrih v ženskem spolu: Centrižica, toraj najdemo v besedi on sufiks, kakoršnega v besedi kotrig, člen, ud. Tudi keltščina pozna: center, stimulus, stachel. Utegnili so se polkonji naravnost imenovati: Centrihi, Centrigi. Tri takošne polkonje nahajamo na slovensko-rimskih spomenicah, in sicer na kamenu zidanem v cerkev sv. Janeza pri Herbersteinu blizu Videža (Weiz) kakošnih deset ur od Gradca. En polkonj iz pečevnate duple vkrade psička, dva psička še stojita v dupli. En polkonj s kijem ubija psa kodrastega, za polkonjem, ki je psička vkradel, beži psica, tretji polkonj beži kos pečine z rokama držeč družima na pomoč. Na spomeniku še vidiš dve jagnedi.

Da tukaj nimamo pred seboj grških Kentarov, temoč slovenske polkonje, prepričamo se iz prestave polkonjev, ki so odzdolej konji z vsemi štirimi nogami, odz gorej pa ljudje. Tudi grški mitus ne vé nič o boji s psi ali pesoglavi. Pes je v slovanski mitologiji simbol vetra, kakor v staroindijski; simbol vetra je tudi „topol trepetlika“ v znamenje, da je na naši podobščini izražena ona nebeška prikazen (sceneria), kakor grom in blisk iz oblakov, ktere simbolizuje v mitih pečevnata gora, tirata vetrovje, burni vihar, kateri nečloveško divjá, zato pesem pravi, da pesoglavi nič človeškega ne vedó.

V tretjič piska zaroži,
Tretj' služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Jez pridem iz tretje dežele,
Ker domá velik' ludje,
Gore na gore znašajo
Prot' neb' sopihajo in šturmajo
Pa kolikor viš se vzdignjejo,
Hujš' jih strele bijejo.

Tukaj najdemo mitus slovenski, podoben grškim gigantom — veletom orjašom, stramorom. Tretja dežela je toraj tudi v oblačnem gromskem svetu, in naša pesem nam popisuje strašen boj gromskih velikanov, divjanje hude ure — hudega viharnega vremena, katero hoče isto visoko svetlo nebo pokončati, ali ker je nad viharnimi gromskimi oblaki neizmeren prostor, zato ga ne doletijo gromske strele — gromski demoni, nego pobiti padajo nazaj.

V četrtič piska zaroži,
Četrť služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Nam razloži služabnik ti.

Jaz pridem iz četrte dežele,
Ker tice kraljestvo si drže,
Železne kljune, parklje 'majo,
In s pogledam otrovajo.
Med saboj v strašni vojsk živé,
Ko toča mrlič na tla leté.

Četrta dežela je ledeni oblačni kraj, tu je kraljestvo tic z železnimi kljuni in parklji. Mi tukaj najdemo enak mitus z grškim o stimpalskih ticah — Harpyah, in v katerih je že učeni Prällac našel pravi pomen, pisaje: die symphalischen Vögel in Harpyen können nichts anderes bedeuten, als ein heftiges durch einen dichten Hagel von Schlossen sich entladendes Unwetter (Griech. Myth. II., 137.), kar tudi naša pesem sama razloži rekši: „ko toča mrlič na tla leté“. Slovensko ljudstvo pravi, da se ptice s železnimi kljuni in parklji, ktere točo delajo, velijo: Grake. *) Ime bi nekaj bilo slično grškim Graciam. Tudi v peti deželi ni še jasno nebo, kakor pesem pripoveduje:

V petič piska zaroži,
Peti služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Razloži nam služabnik ti!
Jez pridem iz pete dežele,
Ker si zver' kralja držé,
Vsaka želi več imet,
Pa mora še za se v' strah' živet.
Véčanje, tulenje noč in dan,
Srečen komur to ni znan'.

V tej deželi toraj zveri stanujejo. V starih mitih najdemo, da so tudi v oblačni svet postavili volkove, volkodlake, divje ture, meresce kot simbole vse razdirajočega viharja in burje. Tem zapoveduje vladar groma in bliska, burje in viharja, Perun, Thôr, Indra. Večkrat se lotijo te zveri istega svojega vladarja in kralja, ali zastonj, on jih kroti v strahu drži. Peta dežela je toraj skrajni svet viharnih oblakov, kjer je neskončno večanje in tuljenje vetrovja. Poznavcem mitologije ni treba navajati, — primer iz grške, indijske in germanske mitologije, tudi nisem hotel tukaj pisati znanstvenega pretresa, nego hotel sem samo one prijatelje, kateri med narodom živé, spodbuditi, naj pobirajo te zlate kosce, da konca ne vzamejo. Drugi del te prevažne narodne pesmi (ktera je toliko vredna kot pisana knjiga o viharjih božanstvih), v katerem se popevajo mirna jasna svetla nebesa nad gromskimi oblaci, hočem razkladati drugokrat.

Vrtec lepoznanški.

Prijateljici.

Novela.

Poleg Dragoile Jarnevičeve svobodno posnel J. Levičnik.

(Dalje.)

VIII.

Kmalu potem, ko je Judita odšla iz sobe, stopi hišina va-njo.

„Anka, ti ostaneš v sprednji sobi, in ne pustiš nikogar do mene, tudi Judite ne, ako bi utegnila priti. Ako bi kdo kaj prašal po meni, reci, da me boli glava in da ležim. — Ši me li razumela?“

„Sem“ — odvrne služabnica — Ljuboslava pa jej naznani z roko, da naj gré.

*) Graka sem jaz enkrat primerjal z grško: Gorgo. Primeri imena reke: Gračnica, kmetov: Gračnar itd. Pis.